

Pengeluaran Mata Wang

Bank Negara Malaysia merupakan pengeluar tunggal wang kertas ringgit dan duit syiling iaitu mata wang tunggal yang sah diperlakukan di Malaysia.

Mandat Bank adalah untuk memastikan bekalan wang kertas ringgit dan duit syiling sentiasa mencukupi bagi memenuhi permintaan orang ramai (lihat rencana yang disertakan mengenai cabaran dalam menguruskan operasi mata wang semasa pandemik COVID-19), selain mengekalkan kualiti dan integriti mata wang dalam edaran (*currency in circulation*, CIC). Dalam melaksanakan mandat ini, Bank berusaha menguruskan operasi mata wang secara berkesan dari segi kos.

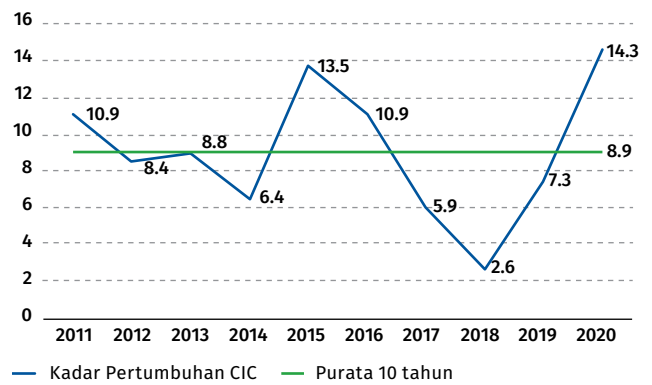
Mata wang dalam edaran

Mata wang fizikal digunakan sebagai medium pertukaran bagi memudahkan transaksi pembayaran dan sebagai simpanan nilai. Walaupun terdapat sekatan pergerakan dan peningkatan pesat dalam e-dagang dan perbelanjaan dalam talian pada tahun 2020, wang tunai kekal sebagai medium pembayaran yang paling banyak digunakan. Pada akhir tahun 2020, sejumlah kira-kira RM130.4 bilion wang kertas dan duit syiling berada dalam edaran, dengan pertumbuhan tahunan sebanyak 14.3%. Pertumbuhan ini merupakan kenaikan tertinggi CIC dalam tempoh sepuluh tahun sebelum ini (Rajah 1, 2019: 7.3%, purata sepuluh tahun sebelum ini ialah 8.9%). Peningkatan permintaan yang ketara untuk wang tunai, yang turut berlaku di negara-negara lain¹, adalah disebabkan oleh sikap berwaspada orang ramai dan perniagaan

¹ Menurut Currency News edisi bulan September 2020, sebanyak 53 mata wang mencatatkan median pertumbuhan tahunan sebanyak 14.5% pada tahun 2020 (2019: 6.7%), dengan lebih 60% negara mencatatkan kadar pertumbuhan tahunan CIC yang tertinggi. Amerika Syarikat dan kawasan Euro melaporkan kadar peningkatan tahun-ke-tahun CIC yang melebihi 10%.

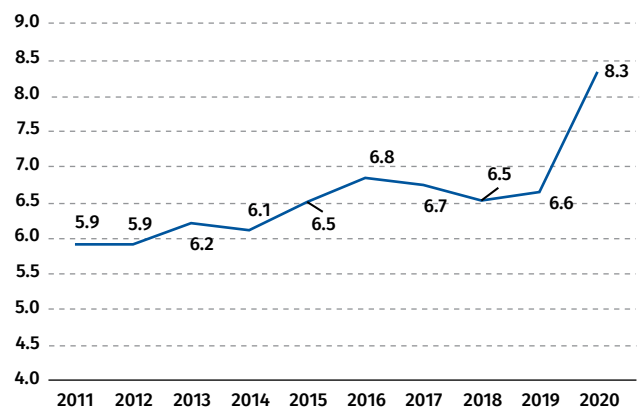
kecil yang cenderung untuk menyimpan wang tunai secara berlebihan semasa pandemik COVID-19. Dengan CIC yang lebih tinggi dan penurunan KDNK, kadar CIC Malaysia berbanding KDNK² meningkat kepada 8.3 berbanding dengan 6.6 pada tahun sebelumnya³ (Rajah 2).

Rajah 1 : Pertumbuhan CIC (%)

Sumber: Bank Negara Malaysia

Rajah 2: Kadar CIC berbanding KDNK (%)

Sumber: Bank Negara Malaysia

² Kadar CIC berbanding KDNK merupakan ukuran keamatan (*intensity*) wang tunai sesebuah negara.

³ Berdasarkan data pada tahun 2019 yang diperoleh daripada Bank for International Settlements, kadar CIC Malaysia berbanding KDNK (6.6) adalah lebih tinggi daripada Australia (4.0) dan UK (3.4) tetapi lebih rendah daripada Singapura (9.6) dan Jepun (19.3).

Operasi mata wang

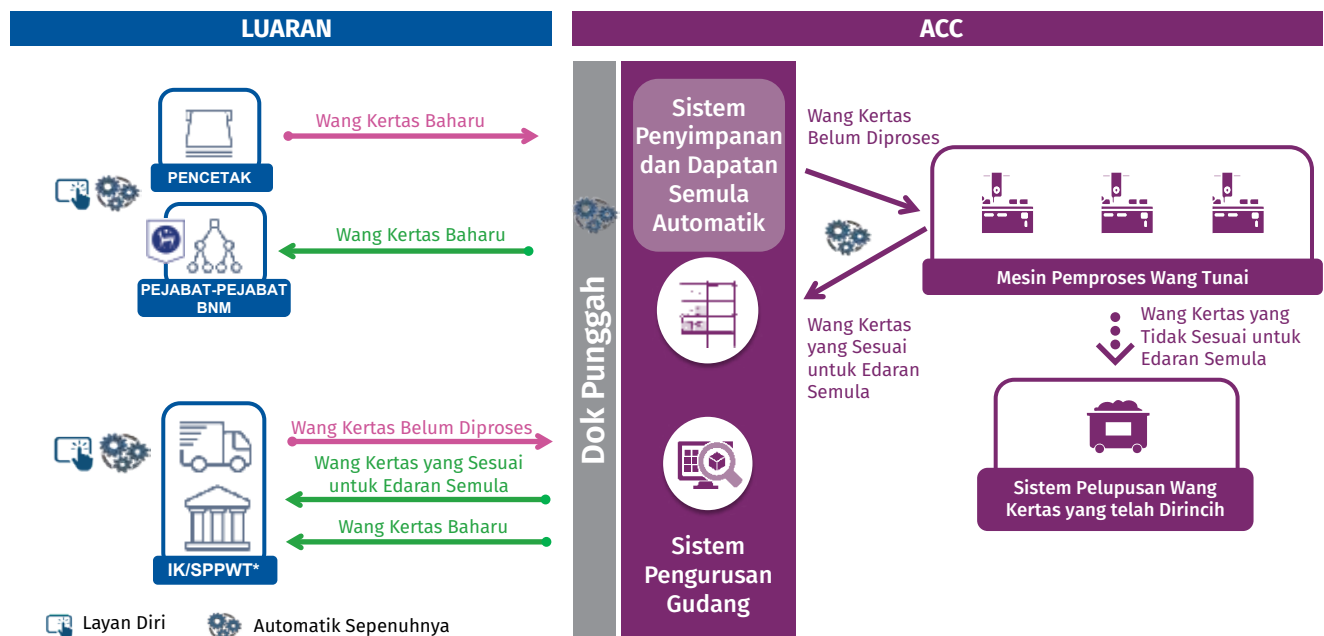
Dalam menguruskan operasi mata wang, Bank memperoleh wang kertas daripada pencetak antarabangsa yang layak melalui tender terbuka dan menempa duit syiling di fasiliti penempaan Bank sendiri di Kilang Wang (KWG).

Tidak seperti wang kertas, Bank tidak dapat mengedar semula duit syiling yang sesuai untuk edaran pada skala yang sama. Hal ini kerana orang ramai kurang cenderung untuk mendeposit lebihan duit syiling mereka di institusi kewangan. Bank menganggarkan bahawa sebanyak 30% daripada duit syiling yang dikeluarkan setiap tahun akhirnya terbiar di rumah, di dalam balang dan laci, sebagai “duit syiling mati” (*dead coins*). Untuk menggalakkan pagedaran semula duit syiling, Bank bekerjasama rapat dengan ejen duit syiling⁴ dan institusi kewangan untuk mengumpul duit syiling daripada orang ramai dan seterusnya dimasukkan semula ke dalam edaran. Pada tahun 2020, Bank telah mengumpul dan mengedar semula sebanyak 82.1 juta keping duit syiling atau 9.1% daripada keluaran

tahunan KWG. Jumlah ini merupakan penjimatan kos yang besar. Walau bagaimanapun, cabaran yang masih dihadapi adalah untuk mendapatkan kerjasama orang ramai supaya menggunakan semula lebih banyak duit syiling yang disimpan di rumah semasa membuat pembayaran transaksi runcit.

Tumpuan utama Bank adalah untuk mengekalkan kualiti wang kertas yang tinggi bagi memastikan orang ramai terus yakin dengan mata wang Malaysia. Hal ini memerlukan Bank melupuskan wang kertas yang telah lusuh dan rosak serta tidak lagi memenuhi standard kualiti dan menggantikannya dengan wang kertas baharu atau yang sesuai untuk edaran semula. Wang kertas yang sesuai untuk edaran semula (*fit banknotes*) adalah wang kertas terpakai yang memenuhi standard kualiti yang boleh diterima untuk diedarkan semula. Wang kertas yang didapati tidak lagi sesuai untuk edaran semula akan dilupuskan. Wang kertas ini diproses di Pusat Mata Wang Automatik (*Automated Cash Centre, ACC*) milik Bank dan pejabat-pejabat wilayah Bank di Johor Bahru, Pulau Pinang, Kuala Terengganu, Kuching dan Kota Kinabalu. Secara keseluruhan,

Gambar Rajah 1: Pemprosesan Mata Wang di Pusat Mata Wang Automatik (*Automated Cash Centre, ACC*)

*Nota: Institusi Kewangan/Syarikat Perkhidmatan Perpindahan Wang Tunai

⁴ Ejen duit syiling menyediakan perkhidmatan logistik sehenti kepada Bank dan pelanggan, dengan semua duit syiling yang dikumpulkan daripada edaran akan diproses mengikut standard kualiti yang ditetapkan oleh Bank dan diasingkan berdasarkan tahap kesesuaiannya untuk edaran. Hanya duit syiling yang sesuai untuk edaran akan diedarkan semula, manakala duit syiling yang tidak sesuai untuk edaran akan dikembalikan kepada KWG untuk dilupuskan.

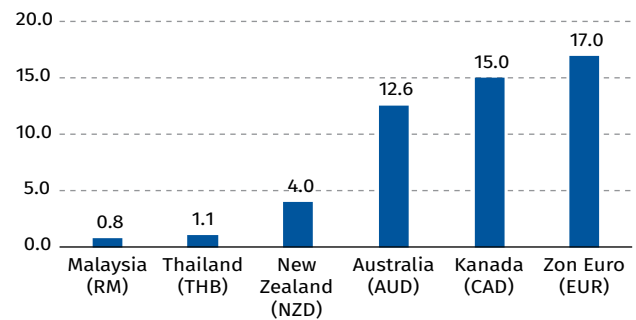
Bank memproses 2.3 bilion (2019: 2.9 bilion) keping wang kertas pada tahun 2020 dan melupuskan 23.3% (2019: 20%) daripada wang kertas ini yang tidak lagi memenuhi standard kualiti. ACC memproses kira-kira separuh daripada wang kertas yang dikumpulkan.

Pengeluaran Mata Wang

Dengan memanfaatkan kemudahan automasi canggih dan mesin pemrosesan berkelajuan tinggi, ACC mempunyai keupayaan yang besar untuk memproses wang kertas. Keupayaan ini membolehkan Bank memenuhi permintaan terhadap wang kertas yang sesuai untuk edaran semula dengan lebih cepat sepanjang tahun, meskipun ketika berhadapan dengan situasi pandemik.

Bank juga berperanan untuk memelihara integriti ringgit daripada pemalsuan wang kertas dan duit syiling. Pemalsuan mata wang merupakan suatu jenayah serius yang boleh menjejaskan keyakinan orang ramai terhadap ringgit. Bagi membanteras kegiatan pemalsuan wang kertas di negara ini, Bank bekerjasama rapat dengan agensi-agensi penguatkuasaan undang-undang tempatan. Bank turut menganjurkan program kesedaran dan pendidikan mengenai mata wang. Pada tahun 2020, usaha untuk meningkatkan kesedaran dan mendidik orang ramai mengenai isu-isu berkaitan dengan mata wang masih diteruskan meskipun secara maya. Usaha yang berterusan ini telah menyumbang kepada kadar pemalsuan mata wang Malaysia yang terus rendah. Pada akhir tahun 2020, kadar pemalsuan mata wang di Malaysia adalah kurang daripada satu bagi setiap sejuta keping (*piece per million*, ppm) wang kertas (2019: 1 ppm), dan kadar ini jauh lebih rendah berbanding dengan negara penanda aras yang lain (Rajah 3).

Rajah 3: Kadar pemalsuan mata wang Malaysia dan negara lain (ppm)

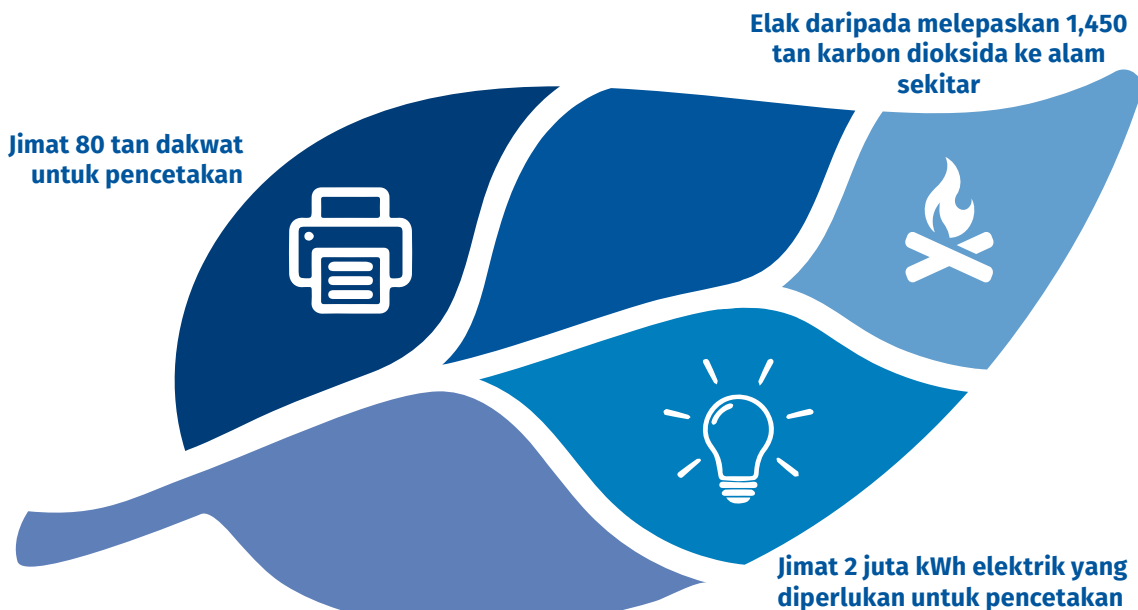
Nota: Data untuk tahun 2020 kecuali Thailand, New Zealand dan Kanada (2019)

Sumber: Bank Negara Malaysia serta laman sesawang dan laporan tahunan bank pusat masing-masing

Dalam menguruskan operasi mata wang, Bank berusaha memastikan kos operasi terus rendah dengan mengutamakan penggunaan dan pengagihan wang kertas yang sesuai untuk edaran semula. Pengedaran wang kertas yang sesuai untuk edaran semula sebagai alternatif kepada wang kertas baharu juga mengurangkan impak operasi mata wang Bank ke atas alam sekitar. Pencetakan 500 juta keping wang kertas baharu akan melepaskan sebanyak 1,450 tan karbon dioksida kepada alam sekitar

Gambar Rajah 2: Meminimumkan impak operasi mata wang ke atas alam sekitar

Mengeluarkan 500 juta keping wang kertas yang sesuai untuk edaran semula, dan bukan wang kertas baharu, boleh memberikan kesan positif yang ketara kepada alam sekitar

Pemandangan di dalam kawasan pemprosesan wang tunai yang menempatkan mesin-mesin pemprosesan wang tunai di ACC

Sekilas pandang bahagian dalam mesin pemprosesan wang tunai

selain menggunakan lebih 80 tan dakwat dan 2 juta kWh tenaga elektrik. Jumlah tenaga ini cukup untuk menyalurkan bekalan elektrik kepada 7,500 buah rumah di Malaysia selama sebulan.

Bank turut mengeluarkan wang kertas atau duit syiling peringatan bagi memperingati peristiwa istimewa yang penting kepada negara. Pada tahun 2020, Bank mengeluarkan siri duit syiling peringatan bersempena dengan tiga peristiwa istimewa iaitu ulang tahun Universiti Kebangsaan Malaysia ke-50, ulang tahun penubuhan Putrajaya ke-25 dan

pemilihan Malaysia sebagai tuan rumah bagi Persidangan Kerjasama Ekonomi Asia-Pasifik pada tahun 2020 (Asia-Pacific Economic Cooperation, APEC 2020).

Bank juga telah melaksanakan langkah-langkah untuk memberi orang ramai akses yang mudah dan selamat kepada perkhidmatan yang disediakan. Pada tahun 2020, Bank telah beralih kepada kaedah pesanan dan pembayaran secara dalam talian serta penghantaran duit syiling peringatan terus kepada pembeli. Di samping itu, Bank melancarkan proses

Reka bentuk hadapan (kiri) dan belakang (kanan) duit syiling peringatan Ulang Tahun Universiti Kebangsaan Malaysia ke-50 (UKM50)

Reka bentuk hadapan (kiri) dan belakang (kanan) duit syiling peringatan Ulang Tahun Penubuhan Putrajaya ke-25

Reka bentuk hadapan (kiri) dan belakang (kanan) duit syiling peringatan Persidangan Kerjasama Ekonomi Asia-Pasifik 2020 di Malaysia (APEC 2020)

lelongan dalam talian sepenuhnya untuk lelongan ke-11 wang kertas Malaysia yang mempunyai nombor siri istimewa. Mulai bulan Januari 2021, Bank juga telah membenarkan penukaran wang kertas yang rosak di mana-mana kaunter institusi kewangan⁵ di seluruh negara. Sebelum ini, orang ramai hanya boleh berbuat demikian di ibu pejabat Bank dan Pejabat-pejabat BNM.

Akta Mata Wang 2020

Akta Mata Wang 2020 berkuat kuasa mulai 1 Oktober 2020. Akta ini menetapkan rangka kerja pengawalseliaan dan operasi yang menyeluruh untuk

pengurusan operasi mata wang. Undang-undang baharu ini akan melengkapkan Akta Bank Negara Malaysia 2009 yang sedia ada. Antara lain, undang-undang ini menghendaki mana-mana entiti yang terlibat dalam perniagaan pemprosesan mata wang⁶ untuk memenuhi keperluan yang dinyatakan dalam Perintah Mata Wang (Kehendak Pendaftaran) 2021 yang akan diwartakan tidak lama lagi. Mereka juga perlu berdaftar dengan Bank untuk menjalankan perniagaan tersebut.

Selaras dengan peruntukan undang-undang baharu ini, bagi memastikan kualiti yang tinggi dan integriti mata wang dalam edaran, semua pemproses mata wang yang berdaftar perlu mematuhi standard kualiti dan integriti yang akan diumumkan oleh Bank pada tahun 2021.

⁵ Orang ramai akan mendapat nilai penuh wang kertas yang rosak dengan serta-merta dalam kes yang 'jelas'. Sebaliknya, kes-kes tertentu akan dirujuk oleh institusi kewangan kepada Bank. Orang ramai akan menerima nilai wang kertas yang rosak setelah kes tersebut dinilai oleh Bank. Kes yang jelas adalah apabila wang kertas yang rosak memenuhi semua syarat yang berikut:

- Saiz wang kertas yang rosak adalah dua pertiga atau lebih daripada ukuran asal;
- Wang kertas yang rosak tidak mengandungi sebarang tanda pada potret DYMM Yang di-Pertuan Agong atau tulisan yang menggambarkan slogan politik; dan
- Wang kertas rosak bukan disebabkan oleh tanda atau tulisan perkataan, angka dan lain-lain.

⁶ Seksyen 2(1) Akta Mata Wang 2020 mentakrifkan perniagaan pemprosesan mata wang sebagai perniagaan yang mengumpul, menyisih serta membungkus mata wang mengikut kualiti, kuantiti dan denominasi.